

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vragen en signalen van gemeenten naar aanleiding van de regionale bijeenkomsten Participatieverklaringstraject

Verwerkte bijeenkomsten: Houten, Castricum, Teylingen, Haren, Hellendoorn, Amsterdam, Sittard-Geleen, Renkum, Tholen en Breda.

Tot aan de wijziging van de Wet Inburgering per 1 juli 2017

Participatieverklaring

1. *Wat moet een gemeente doen met de ondertekende participatieverklaringen?*

Tot aan de wetswijziging van juli 2017 mogen gemeenten zelf invullen of zij de ondertekende participatieverklaringen willen bewaren. De statushouder krijgt een getekende participatieverklaring mee naar huis. Ook wordt gemeenten gevraagd bij te houden hoeveel participatieverklaringstrajecten er worden aangeboden en hoeveel participatieverklaringen er zijn ondertekend.

2. *Moet de participatieverklaring per se door de gemeente worden afgegeven, of mag het ook volledig worden gedaan door een uitvoerende organisatie? (dus dat de gemeente niet alsnog stempels of handtekeningen moet zetten)*

De participatieverklaring moet door de gemeente worden afgegeven. De voorbereiding (dus de inleiding in de kernwaarden) kan ook worden uitbesteed. Dit mede om contact tot stand te brengen tussen de statushouder en de gemeente.

Door de participatieverklaring te ondertekenen geeft de statushouder aan de Nederlandse kernwaarden te kennen en te respecteren en verklaart de statushouder dat hij/zij een actieve bijdrage wil leveren aan de Nederlandse samenleving. Daarom is de ondertekening door de statushouder verplicht.

3. *Wordt er ook geregistreerd waarom een statushouder de participatieverklaring niet ondertekent?*
Nee.

4. *Kan iemand op basis van geloofs(vrijheid) de participatieverklaring niet ondertekenen?*

In de door het Rijk en VNG afgestemde richtlijnen en condities¹ ten aanzien van de uitvoering van het participatieverklaringstraject is opgenomen dat gemeenten naast het verzorgen van een inleiding, nadere kennismaking met de Nederlandse waarden de landelijke participatieverklaring aanbieden aan inburgeringsplichtige vergunninghouders. Tot aan de wijziging van de Wet inburgering kent het ondertekenen van de participatieverklaring door inburgeringsplichtige vergunninghouders geen verplicht karakter. Na de wetswijziging is het ondertekenen van de participatieverklaring verplicht voor alle inburgeringsplichtigen.

5. *Krijgen gemeenten vergoeding voor de uitvoering van maatschappelijke begeleiding voor mensen die een medische vergunning, verblijf bij kind, etc. hebben? Deze mensen tellen wel mee bij de taakstelling.*

Gemeenten ontvangen de vergoeding voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject voor de doelgroep inburgeringsplichtige vergunninghouders. Gemeenten ontvangen geen vergoeding voor houders van een vergunning op basis van medische gronden. Dit is een tijdelijke vergunning.

Gemeenten ontvangen wel de vergoeding voor personen met een vergunning op basis van de regeling langdurig verblijvende kinderen (overgangsregeling en definitieve regeling).

6. *Welke gemeente krijgt het geld voor maatschappelijke begeleiding als gehuisveste statushouders alweer zijn verhuisd in 2016?*

De vergoeding voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject wordt aan gemeenten ter beschikking gesteld per inburgeringsplichtige vergunninghouder. Dit bedrag wordt onafhankelijk van het huisvestingsarrangement eenmalig vergoed aan de gemeente. De gemeente waar de vergunninghouder zich het eerst huisvest op grond van de taakstelling in de Huisvestingswet (ook als deze worden geplaatst in het gemeentelijk versnellingsarrangement) ontvangt (na declaratie bij het COA) de vergoeding. Indien de vergunninghouder (tussentijds) verhuist naar een nieuwe gemeente wordt van betreffende gemeenten verwacht dat zij onderling afspraken maken over de voortzetting van de voorziening (overdracht) en de daarbij horende financiering.

7. *Wat is nu het precieze aanbod voor AMV'ers?*

Gemeenten ontvangen in 2016 budget voor maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders vanaf 16 jaar, dus ook voor AMV'ers. Vanaf de inwerkingtreding van de wijziging Wet Inburgering verandert dit. Gemeenten ontvangen vanaf dat moment alleen financiering voor de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders die 18 jaar of ouder zijn en inburgeringsplichtig zijn. AMV-ers ontvangen begeleiding van het Nidos.

In het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom van 28 april jl. tussen VNG en Rijk, wordt onderkend dat AMV'ers die 18 jaar worden en die na hun 17e jaar in de opvang zijn gekomen, waardoor ze relatief kort begeleiding van Nidos hebben gehad, extra aandacht en begeleiding nodig kunnen hebben. 'In alle gevallen dient Nidos zorg te dragen voor een warme overdracht naar gemeenten, zodat gemeenten vervolgens in staat worden gesteld adequaat maatwerk te leveren. De benodigde begeleiding – naar omvang en inhoud – zal immers per persoon verschillen.', aldus het Uitwerkingsakkoord. Nidos en VNG ontwikkelen een protocol om de goede overdracht van deze AMV'ers te borgen, de benodigde informatie te delen over wie welke begeleiding nodig heeft en gemeenten handelingsperspectief te bieden hoe begeleiding aan te bieden aan diegenen die dat nodig hebben. In geval er bijzonderheden zijn op bijv. medisch of psychisch vlak, dan ziet Nidos er op toe dat de instanties die daarvan op de hoogte moeten zijn, tijdig geïnformeerd worden voordat de jongere meerderjarig wordt. Volwassenen bepalen echter zelf of ze gebruik willen maken van zorgmogelijkheden. Voor meer informatie: zie de factsheet over AMV'ers².

1 <https://vng.nl/files/vng/20160526-overzicht-uitvoering-participatieverklaringstraject.pdf>

2 <https://vng.nl/files/vng/20160531-factsheet-amv.pdf>

8. *Moeten gemeenten aan reguliere gezinsmigranten in 2016 het participatieverklaringstraject aanbieden?*
Nee, hiervoor krijgen ze ook geen vergoeding voor maatschappelijke begeleiding. Na inwerkingtreding van de gewijzigde Wet Inburgering dienen gezinsmigranten, voortvloeiend uit hun inburgeringsplicht, het participatieverklaringstraject binnen een jaar na vestiging in de gemeente (na inschrijving in de basisregistratie personen) af te ronden. De gemeente hoeft aan gezinsmigranten geen maatschappelijke begeleiding aan te bieden en de kosten voor het participatieverklaringstraject dienen door de gezinsmigranten te worden betaald.
9. *Kun je als gemeente voor de wetswijziging een sanctie invoeren voor het niet ondertekenen van de participatieverklaring?*
Voor de wetswijziging is het ondertekenen van de landelijke participatieverklaring niet verplicht en kunnen derhalve op basis van de huidige Wet inburgering geen sancties worden opgelegd voor het niet volgen van het participatieverklaringstraject dan wel het niet ondertekenen van de participatieverklaring. Vanaf de inwerkingtreding van de wetswijziging zijn er sancties verbonden aan het verwijtbaar niet volgen van het participatieverklaringstraject, dat uit het volgen van een inleiding, kennismaking met de Nederlandse waarden en het ondertekenen van de participatieverklaring bestaat. In het huidige wetsvoorstel legt de minister van SZW (gemandateerd aan DUO) de boetes op voor het verwijtbaar niet tijdig behalen van het participatieverklaringstraject.
10. *Moeten gemeenten de mensen die zij vanaf januari 2016 hebben gehuisvest binnen een bepaalde termijn het participatieverklaringstraject aanbieden?*
Van gemeenten wordt verwacht dat zij de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding en het aanbieden van het participatieverklaringstraject aan ingestroomde vergunninghouders die per 1 januari 2016 in de gemeente gehuisvest zijn, voortvarend oppakken zodat de vergunninghouder snel stappen kan maken in het kader van zijn/haar integratie en participatie in de Nederlandse samenleving. Het snel opdoen van kennis over de Nederlandse basisprincipes en kernwaarden is daarbij van belang. Voor de inwerkingtreding van de wijzigingen van de Wet inburgering is er geen specifieke termijn verbonden waarbinnen het participatieverklaringstraject moet worden aangeboden. In het wetswijzigingstraject wordt uitgegaan van het volgen van het participatieverklaringstraject en het ondertekenen van de participatieverklaring binnen een jaar na huisvesting. In de aanloop naar de wetswijziging heeft het de voorkeur hierbij aan te sluiten.

Plan van aanpak/brief participatieverklaringstraject en inbedding maatschappelijke begeleiding

11. *Wat is het COA adres waar naar het plan van aanpak gestuurd moet worden?*
De gemeente kan het plan van aanpak/ brief over de uitvoering van het participatieverklaringstraject als bijlage in de mail sturen naar: RMBA@coa.nl met als onderwerp 'plan van aanpak uitvoering participatieverklaring gemeente X (naam gemeente)'.

Of per post naar:
Centraal Orgaan opvang asielzoekers
Unit Administratie & Inkoop / GRS
Postbus 3002
2280 ME RIJSWIJK
12. *Wat is de procedure voor het indienen van het plan van aanpak over de uitvoering van het participatieverklaringstraject en het ontvangen van de vergoeding voor de maatschappelijke begeleiding?*
Medio juni 2016 ontvangt de gemeente een brief van het COA met de naar de gemeente uitgestroomde inburgeringsplichtige vergunninghouders in de periode januari t/m mei 2016. De gemeente wordt daarbij verzocht de gegevens in de bij die brief gevoegde tabel te controleren op juistheid en volledigheid en digitaal aan te leveren bij het COA. Op basis daarvan zal het COA een bedrag van € 1.000 euro per vergunninghouder aan de gemeente overmaken.

Om in 2016 in aanmerking te komen voor de verhoogde vergoeding dient de gemeente het COA uiterlijk 1 september 2016 een plan van aanpak / brief toe te sturen, waarin is aangegeven dat het participatieverklaringstraject geïmplementeerd en in uitvoering is, dan wel op welke wijze dit binnen drie maanden geïmplementeerd en in uitvoering zal zijn. In het plan van aanpak/ brief dient tevens informatie opgenomen te zijn over de vormgeving van het traject (de wijze waarop de kennismaking met de Nederlandse kernwaarden wordt vormgegeven) en de positionering van het traject (de inbedding en aanhaking bij relevante terreinen ter bevordering van de participatie van de vergunninghouder, zoals maatschappelijke begeleiding, taalverwerving, werk etc.).

Na ontvangst van het plan van aanpak/ brief zal het COA, met terugwerkende kracht tot 1 januari 2016 het resterende bedrag van € 1.370 aan de gemeente overmaken. Indien het plan van aanpak/ brief tegelijk met de door de gemeente gecontroleerde gegevens wordt ingezonden zal het COA direct het bedrag van € 2.370 per inburgeringsplichtige vergunninghouder aan de gemeente over maken.

13. Wie toetst het plan van aanpak en op basis van welke criteria?

Het COA toetst het plan van aanpak/brief over de uitvoering van het participatieverklaringstraject en kijkt daarbij naar de aanwezigheid van de volgende elementen:

- a Implementatie en tijdsplanning (Is het participatieverklaringstraject geïmplementeerd en in uitvoering danwel op welke wijze dit binnen drie maanden na verzending van het plan van aanpak/ brief geïmplementeerd en in uitvoering is)
- b De vormgeving van het traject (de wijze waarop de kennismaking met de Nederlandse kernwaarden wordt vormgegeven, -workshop, gesprek- etc.)
- c De positionering van het traject (de inbedding en aanhaking bij relevante terreinen ter bevordering van de participatie van de vergunninghouder, zoals maatschappelijke begeleiding, taalverwerving, werk etc.).

14. Moet de brief/het plan van aanpak door het College van B&W ondertekend worden, oftewel, is het een collegebesluit?

Het plan van aanpak/ brief moet door een lid van het college van B&W ondertekend worden.

15. Heeft de brief/plan van aanpak een format?

Nee, wel moet in het plan van aanpak/brief informatie opgenomen zijn over de implementatie en tijdsplanning, de vormgeving en de positionering van het traject.

16. Binnen drie maanden moet gestart worden met de uitvoering, betekent dat dat participatieverklaringen dan ook getekend moeten zijn?

Nee, Het betreft de start/implementatie van het participatieverklaringstraject. De feitelijke participatieverklaring kan op een later moment worden ondertekend. Dit is ondermeer afhankelijk van de inrichting en positionering van het traject binnen de gemeente.

17. Hoe snel handelt COA na indiening van het plan van aanpak/brief door gemeenten de vergoeding voor maatschappelijke begeleiding.

COA streeft ernaar om binnen 30 dagen na ontvangst van het plan van aanpak/brief de vergoeding voor maatschappelijke begeleiding uit te betalen.

18. De gemeente BUCH (Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo) en HAL (Heerhugowaard, Alkmaar, Langedijk) werken samen aan een ambitieus plan met een doorlopende leerlijn en een brede lokale aanpak. Bestuurlijk overleg wordt in PORA verband gevoerd. Ze hebben de voorbereiding voor de aanbesteding bijna af, en daarna begint de aanbesteding. Voordat die gegund wordt, verwachten de gemeenten al 6 maanden verder te zijn. Hoe zit dat met die termijn van drie maanden waarop gestart moet worden (na indienen brief/plan)? Om in 2016 in aanmerking te komen voor het verhoogde bedrag voor maatschappelijke begeleiding dienen gemeenten bij COA uiterlijk 1 september 2016 een plan van aanpak/ brief in te dienen, waarin is aangegeven

dat het participatieverklaringstraject geïmplementeerd en in uitvoering is, dan wel op welke wijze dit binnen drie maanden geïmplementeerd en in uitvoering zal zijn. Als gemeenten in de voorbereiding van de aanbesteding zitten of een aanbesteding hebben gedaan, en verwachten dat ze de termijn van drie maanden niet halen, dan moet dat opgenomen worden in de tijdsplanning van het plan van aanpak/brief. Het indienen van het plan van aanpak is leidend voor de uitbetaling van de verhoogde bijdrage.

19. *Als je de deadline van 1 september niet haalt, kun je dan later indienen en alsnog die 2370 euro per inburgeringsplichtige vergunninghouder ontvangen?*

Om in 2016 in aanmerking te komen voor de verhoogde bijdrage voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject moet de gemeente voor 1 september 2016 een plan van aanpak/ brief over de uitvoering van het participatieverklaringstraject indienen bij het COA. Indien de gemeente nog geen plan van aanpak/brief heeft ingediend, vergoedt het COA €1000 per inburgeringsplichtige vergunninghouder. Het resterende bedrag van €1370 per vergunninghouder wordt door het COA aan de gemeente overgemaakt na ontvangst van het plan van aanpak.

20. *Kunnen gemeenten bij huisvesting van een inburgeringsplichtige vergunninghouder gelijk €1000 declareren bij COA?*

Ja, gemeenten kunnen voor de inburgeringsplichtige vergunninghouders, die in de periode januari 2016 tot en met mei 2016 in de gemeente gehuisvest zijn, €1000 declareren voor de maatschappelijke begeleiding.

21. *Als een gemeente nu al een plan indient, gaat COA dan eerder uitbetalen dan september?*

Ja. Nadat het plan van aanpak door de gemeente is ingezonden zal het COA direct het bedrag van € 2.370 en eventueel met terugwerkende kracht het nog niet ontvangen bedrag van € 1.370 per inburgeringsplichtige vergunninghouder beschikbaar stellen. COA streeft ernaar om binnen 30 dagen na ontvangst van het plan van aanpak/brief de vergoeding voor maatschappelijke begeleiding uit te betalen.

22. *Hoe gaat de uitbetaling van de vergoeding van de maatschappelijke begeleiding door het COA aan gemeenten? Is dat per maand?*

Gemeenten ontvangen medio juni 2016 een lijst met namen van gehuisveste inburgeringsplichtige vergunninghouders in de periode januari 2016 en met mei 2016 van het COA, deze moeten door de gemeenten gecontroleerd en akkoord bevonden worden, waarna de uitbetaling door het COA plaatsvindt. Daarna zal de uitbetaling per maand plaatsvinden op basis van de lijst gehuisveste inburgeringsplichtige vergunninghouders zoals in het verleden ook gebeurde.

Vanaf de wijziging van de Wet Inburgering per 1 juli 2017

23. *Wat is de termijn dat de participatieverklaring ondertekend moet zijn? En wanneer gaat de termijn in?*

Statushouders moeten de participatieverklaring binnen een jaar na inschrijving in de basisregistratie personen van de gemeente waar zij op grond van artikel 28 van de Huisvestingswet 2014 zijn gehuisvest ondertekenen. Overige inburgeringsplichtigen (met name reguliere zinsmigranten en geestelijk bedienaren) dienen binnen een jaar na vestiging in de gemeente (na inschrijving in de basisregistratie personen) het participatieverklaringstraject te doorlopen de participatieverklaring te ondertekenen.

24. *Wat is de sanctie als een statushouder niet wil ondertekenen?*

Na de wetswijziging wordt de participatieverklaring onderdeel van het verplichte inburgeringsexamen en moeten inburgeringsplichtigen de participatieverklaring binnen 1 jaar ondertekend hebben. Indien de inburgeringsplichtige verwijtbaar binnen de gestelde termijn, of eventueel een verlengde termijn, de verklaring niet heeft ondertekend, kan een boete door DUO worden opgelegd. De boete wordt opgelegd aan de statushouder, niet aan de gemeente. De gemeente geeft aan DUO door of het participatieverklaringstraject is doorlopen en de participatieverklaring is getekend.

25. *Gezinsmigranten betalen zelf het participatieverklaringstraject. Hier wordt dus een eigen bijdrage gevraagd. Moeten gezinsmigranten ook de inleiding, kennismaking met de Nederlandse waarden volgen of alleen de verklaring ondertekenen?*

Gezinsmigranten gaan in het kader van de wijziging van de Wet Inburgering een eigen bijdrage betalen van € 150 aan de gemeente voor het volgen van het participatieverklaringstraject, dat uit het volgen van inleiding, kennismaking met de Nederlandse waarden en het ondertekenen van de participatieverklaring bestaat. Gemeenten bieden deze inleiding en de ondertekening aan.

26. *Krijgen de nareizigers pas vanaf 1 juli 2017 de plicht om het participatieverklaringstraject te doorlopen?*

Ja. Het volgen van het participatieverklaringstraject en de ondertekening van de participatieverklaring is verplicht vanaf de inwerkingtreding van de wijziging van de Wet inburgering voor alle inburgeringsplichtigen (het participatieverklaringstraject wordt een verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen). In de periode voor de wijziging van de Wet inburgering bieden gemeenten het traject aan alle inburgeringsplichtige vergunninghouders aan. De nareizende gezinsleden van asielgerechtigden (zowel met een vergunning asiel als met een reguliere vergunning) behoren tot deze doelgroep.

27. *Moet de gemeente aan personen die pensioensgerechtigd zijn het participatieverklaringstraject aanbieden?*

Nee, het participatieverklaringstraject wordt door gemeenten aangeboden aan personen in de leeftijdscategorie van 18 tot aan de pensioensgerechtigde leeftijd.

28. *Hoe weten gemeenten welke gezinsmigranten ze een traject aan moeten bieden?*

Gemeenten ontvangen na de wetwijziging van DUO nadere gegevens over de inburgeringsplichtige gezinsmigranten aan wie zij het participatieverklaringstraject en de participatieverklaring (ter ondertekening) moeten aanbieden. Het aanbieden van het participatieverklaringstraject en de ondertekening van de participatieverklaring worden, na inwerkingtreding van de wijziging van de Wet Inburgering een nieuwe taak voor gemeenten.

29. *Gegevensuitwisseling (ISI): krijgen gemeenten toegang tot ISI om te zien of de inburgeraar is gestart en welke onderdelen gehaald zijn?*

Gemeenten krijgen vanaf de wetwijziging voor het uitvoeren van het participatieverklaringstraject en maatschappelijke begeleiding (beide voorzieningen worden opgenomen onder de Wet inburgering), voor zover noodzakelijk, toegang tot gegevens uit het Informatiesysteem Inburgering (ISI). Welke gegevens dit betreft en hoe de uitwisseling plaatsvindt wordt nader uitgewerkt in het Besluit inburgering. Bij de gegevensuitwisseling tussen de minister en gemeenten moet rekening worden gehouden met de eisen die daaraan op grond van het nationale en internationale recht (bijvoorbeeld het recht op privacy) worden gesteld.

Financiën

30. *Kunnen kosten voor de tolk die de inburgeringsplichtige vergunninghouder meeneemt naar de huisarts gedekt worden uit de vergoeding voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding?*

De kosten voor een tolk voor de huisarts kunnen niet gedekt worden uit de gelden voor maatschappelijke begeleiding.